

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

april 2021. godine

Bilten broj 4/2021

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	4
Koncesija za aerodrom – da li je povređen javni interes u vezi sa kupovinom zemljišta	4
Izbor članova Veća Agencije – zakasnela obaveza i nejasni kriterijumi.....	6
Saopštenja.....	7
Poziv tužilaštву da reaguje na nezakonito postavljenje vd direktora.....	7
Inicijative i analize	8
Predlozi TS za rad ogranka GOPAK-a u Srbiji.....	8
Predlozi predstavnika civilnog društva radnoj grupi za izradu izmena i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja	9
Mediji.....	14
Gde nema konkurenциje veći je rizik od korupcije	14
Najteže se utvrđuje korupcija „dođeš mi, dođem ti"	16

Aktivnosti

U aprilu nas je potresla tužna i tragična vest – iznenada nas je napustio naš prijatelj i finansijski direktor organizacije, Danilo Pejović (1965-2021). Danilo je svojim predanim radom u gotovo dve protekle decenije dao nemerljiv doprinos uspostavljanju, jačanju i stabilnom funkcionisanju Transparentnosti Srbije. Pored toga, Danilo je ostavio neizbrisiv trag na brojnim projektima TS i drugih organizacija, na obukama, izradi analiza i prepoznavanju nepravilnosti u javnim nabavkama.

TS je nastavila rad na istraživanjima, analizama, projektima koje sprovodi, prisustvovali smo i nizu sastanaka na teme i zobraštvi sprečavanja korupcije ili povezane sa tom oblašću. Posebno smo aktivni na projektima čiji je cilj povećanje transparentnosti lokalne samouprave. Sa četiri opštine započeli smo saradnju na povećanju transparentnosti lokalnih javnih preduzeća, a organizovali smo i online obuku za članove lokalnih timova za praćenje antikorupcijskih planova.

Prestavnici Transparency International učestvovali su na godišnjim on-line konsultacijama sa DG NEAR Evropske komisije u vezi sa izradom godišnjih izveštaja Komisije. Nemanja Nenadić je predstavio glavne odlike stanja u Srbiji i odgovorio na dodatna pitanja predstavnika DG NEAR u vezi sa problemima na koje je TS ukazala u svom pisanim prilogu za izveštaj.

Predstavnici TS prisustvovali su 16. aprila prvoj sednici Izvršnog odbora Globalne organizacije parlamentaraca za borbu protiv korupcije (GOPAK) u Srbiji koji je izabran u novom sazivu Narodne skupštine.

Bili smo i na dva sastanka radne grupe za izmenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama. O predlozima predstavnika civilnog društva detaljnije u poglavju Inicijative i analize.

Na poziv ambasadora SAD, predstavnici desetak nevladinih organizacija, među kojima i TS učestvovali su na okruglom stolu na kojme je bilo reči o aktuelnim pitanjima vladavine prava, ljudskih prava, radu medija i evropskim integracijama.

Transparentnost Srbija je učestvovala na sastanku predstavnika SIGMA sa srpskim nevladnim organizacijama radi razmatranja stanja u oblasti državne uprave, borbe protiv korupcije i drugim povezanim pitanjima. Na ovom sastanku, Nemanja Nenadić je govorio od pokazateljima netransparentnosti rada Vlade, o propuštenoj prilici da se ona unapredi kada je rađen novi veb-sajt Vlade, o neadekvatnom planiranju mera u ovoj oblasti u nedavno usvojenoj Strategiji reforme javne uprave, o primeni postojećeg Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i procesu izrade izmena i dopuna, o nezakonitoj praksi prilikom postavljanja službenika na položaje u državnoj upravi i na mesta direktora javnih preduzeća, kao i o glavnim problemima u vezi sa javnim nabavkama

Programski direktor TS je učestvovao na sastanku grupe nevladinih organizacija koje su aktivne u oblasti pravosuđa sa predstavnicima Saveta Evrope, povodom procesa izmena Ustava u delu koji se odnosi na pravosuđe. Nenadić je posebno ukazao na značaj preporuka iz četvrtog kruga evaluacije GRECO za Srbiju, o kojima Vlada treba da podnese novi izveštaj do kraja oktobra 2021, kao i na činjenicu da usvajanju ustavnih amandmana u ovoj oblasti mora da prethodi referendum, a da Srbija nema uređeno pitanje finansiranja referendumske kampanje. U tom smislu, naročito je velika opasnost da će budžetska sredstva i drugi javni resursi biti iskorišćeni u svrhu kampanje za pozitivan odgovor na referendumsko pitanje, kao što se dogodilo i kada je usvajan aktuelni Ustav, krajem 2006.

Nemanja Nenadić učestvovao je u emisiji "Upitnik" RTS-a koja je bila posvećena primeni Zakona o utvrđivanju porekla imovine. On je naročito ukazao da je vlast trebalo, umesto najava donošenja ovog zakona, sa čime se počelo 2013, da proteklih osam godina iskoristi za primenu mehanizma unakrsne provere imovine i prihoda, koji postoji u Zakonu o poreskom postupku i poreskoj administraciji od 2002, a koji ima sličan cilj kao i novousvojeni Zakon o utvrđivanju porekla imovine. Na konstataciju predstavnika Poreske uprave da je taj vid kontrole vršilo troje službenika, Nenadić se nadovezao upitavši, „a zašto ih nije bilo 30“. Naime, za primenu novog zakona, je planirano 60 ljudi, a već je raspoređeno njih 20, pa je očigledno da je uz bolju organizaciju kontrola mogla da se ostvari i bez donošenja posebnog zakona.

Programski direktor TS, Nemanja Nenadić, učestvovao je u debati o „neformalnoj moći“, koja je održana u okviru serije dijaloga „Vračarski razgovori“. Voditeljka razgovora bila je Tamara Tripić, a učesnici, pored predstavnika TS, su bili novinarka Danica Vučenić i Miloš Nikolić iz LIBEK-a.

Na poziv predsednika Foruma za međunarodne odnose Evropskog pokreta u Srbiji, dr Ivana Vujačića, Nemanja Nenadić je članovima ovog tela, koji proučavaju odnose među državama predstavio aktivnosti Transparency International u svetu i u Srbiji, uticaj evropskih integracija na borbu protiv korupcije u Srbiji. Nenadić je naročitu pažnju posvetio uticaju međudržavnih sporazuma na primenu domaćih antikorupcijskih zakona, odnosno za njihovo zaobilazeњe, na nedostatak ustavnih garancija za zaštitu javnog interesa od štetnih odredaba takvih sporazuma i na potrebu za izradom analiza koje bi pokazale da li za odstupanje od primene zakona pri zaključenju ugovora postoji ekonomsko opravdanje.

Antikorupcijsko savetovalište TS (ALAC) nastavlja da radi a sve informacije o mogućim slučajevima korupcije građani mogu prijaviti, odnosno potrebna obaveštenja dobiti, na broj 069 1978 158 ili putem mejla ts@transparentnost.org.rs.

I u aprilu je objavljeno ukupno 116 vesti ili priloga o našim aktivnostima ili izjava predstavnika TS.

Na sajt TS postavili smo niz [inicijativa i analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora. Među njima su i inicijative tužilaštvu i predsednici Vlade Srbije u vezi sa nezakonitim retroaktivnim produžavanjem mandata v.d. direktora Agencije za zaštitu životne sredine. O tome više u poglavљu Saopštenja i na sajtu TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

Koncesija za aerodrom – da li je povređen javni interes u vezi sa kupovinom zemljišta

2. april 2021.

Istraživanje KRIK-a o koncesiji za beogradski aerodrom pruža dodatne razloge da se otvari pitanje da li je kod ovog posla javni interes bio valjano zaštićen. Odgovora na to pitanje nema, jer Vlada Srbije, više od dve godine nakon zaključenja ugovora neke od najznačajnijih podataka tretira kao tajne.

Prema podacima do kojih je došao KRIK, koncesionar za beogradski aerodrom je za kupovinu zemljišta koje je potrebno radi proširenja kapaciteta aerodroma platio 4,36 puta više od vrednosti zemljišta koja je procenjena u jednom od neobjavljenih priloga ugovora između Vlade Srbije i „Vansija“ iz 2018 (436, naspram 100 evra po kvadratnom metru, a ukupno 47 miliona evra). Uspešni prodavac ovog zemljišta je kompanija „Posh properties“ u vlasništvu Stanka Subotića.

Pokušaćemo da razmotrimo da li bi i na koji način poslovni odnos između ove dve privatne kompanije mogao biti značajan sa stanovišta javnog interesa Srbije.

Jedan od elemenata na osnovu kojih su vrednovane ponude u postupku odabira koncesionara bila su planirana ulaganja. Na osnovu javnog poziva nije jasno da li je predmet ocenjivanja bila samo ukupna visina ulaganja ili i vrsta.

KRIK

Naslovna Istraživanja Vesti Blog / Intervju O nama

Subotičeve veze sa koncesijom aerodroma: 47 miliona evra i firma sa advokatom čija je kancelarija savetovala Vladu

○ mart 31, 2021

U pozadini koncesije beogradskog aerodroma isprepletene su veze kontroverznog srpskog biznismena, bivšeg portugalskog ministra i francuske kompanije „Vansi“ koja je dobila aerodrom na 25 godina, otvarajući KRIK i OCCRP. Stanko Subotić je od koncesije

Kako je ranije saopšteno, vrednost ulaganja koju je obećao „Vansi“ je ukupno 732 miliona evra, a taj podatak je vidljiv i u šturm informacijama koje su objavljene u takozvanom „registru javnih ugovora“ (lako se zove Registar javnih ugovora, u njemu se ne objavljuje ugovor, već samo pojedini podaci koji se na njega odnose. Između ostalog, u Registru se navode poimence 11 priloga ugovora kao i napomena da su dva priloga poverljiva. Međutim, ni preostalih devet nije objavljeno). Tu se navodi da su kapitalni troškovi projekta JPP 732,42 miliona evra, uz napomenu da je reč o „proceni sadržanoj u ponudi izabranog najpovoljnijeg ponuđača“. Struktura ovih ulaganja nije vidljiva.

Pošto ni izveštaj o stručnoj oceni ponuda nije objavljen, nije poznato u kojoj meri su investicije koje je obećao „Vansi“ imale uticaja na to da upravo ova firma dobije posao, i da li je, na primer, neko od konkurenata ponudio manja ulaganja a veći iznos koncesione naknade. Pošto je nepoznata obećana struktura ulaganja, nejasno je i da li će „Vansi“, plaćajući visoku cenu od 47 miliona evra za zemljište, u nečemu odstupiti od ponude na osnovu koje je dobio posao sa državom, kao i da li će ovo ulaganje biti priznato kao osnov da manje investira za neke druge namene.

Čini se da su sve ove nedoumice mogle biti izbegnute da je država drugačije postupila pre nego što je ušla u postupak za davanje koncesije. Naime, Aerodrom „Nikola Tesla“, kao preduzeće u većinskom državnom vlasništvu, kao i Vlada Republike Srbije, mogli su da izvrše eksproprijaciju zemljišta za potrebu proširenja aerodroma, pre nego što su započele postupak koncesije. Da su tako učinili, država bi zemljište otkupila po „tržišnoj vrednosti“, odnosno ceni koja se utvrđuje na osnovu rešenja Poreske uprave. Može se pretpostaviti da je upravo to bila cena od 100 evra po kvadratnom metru, koja se pominje u ranijim tekstovima KRIK-a. Drugim rečima, da je zemljište bilo eksproprijano, potencijalni koncesionari su mogli da računaju na manje troškove ulaganja i da ponude veću koncesionu nadoknadu državi. Pošto je ostavljeno da se koncesionar pogađa sa vlasnicima okolnog zemljišta oko cene, ne samo da nije čudno što je ona dostigla 436 evra evra po kvadratnom metru, već bi se pre moglo postaviti pitanje zašto nije još veća. Nije jasno da li se „Vansi“ ugovorom sa državom obavezao da otkupi upravo zemljište koje je bilo u vlasništvu Subotičeve firme. Kako KRIK navodi, postojala je mogućnost da se proširenje vrši aerodroma vrši i u drugom smeru, a to je bila namera jedne od kompanija („Zurich Airports“), koja se nadmetala na tenderu za koncesiju.

KRIK je u tekstu izneo informacije o poslovnim odnosima između prodavca zemljišta i portugalskog advokata Žoze Luiza Arnoa, koje su uspostavljene 2019, posle zaključenja ugovora o koncesiji, kao i o ranijim poslovnim vezama Arnoove kancelarije sa „Vansijem“ (2012), kao i sa Vladom Srbije u vezi sa koncesijom za aerodrom (2016). Arno i „Vansi“ negiraju da je bilo sukoba interesa, odnosno da su ove

poslovne veze mogле imati uticaja na davanje saveta u vezi sa koncesijom. Najbolji način za razrešenje takvih sumnji bilo bi objavljanje informacija koje sada nisu dostupne: da li su predložili savetodavaca Vlade Srbije favorizovali proširenje aerodoma na određene parcele ili su ponudili više ravnopravnih rešenja, i na koji način je tenderska komisija ocenjivala ponude koncesionih partnera kada je reč o ulaganjima u proširenje aerodromskih kapaciteta, to jest, da li je ocenjivanje bilo zasnovano samo na objektivnim kriterijumima ili je na njega mogao imati uticaj i planirani pravac proširenja.

Važno pitanje u vezi sa ovim poslom, ili tačnije, pitanje koje prethodi svim ovim pitanjima, jeste zbog čega je država uopšte ušla u koncesiju. Najviši državni zvaničnici i rukovodstvo aerodroma u mesecima i godinama pre zaključenja koncesije tvrdili su da aerodrom odlično posluje, da je državni budžet u suficitu, pa je logično pitanje da li je bilo potrebno ići u koncesiju. Na to pitanje – da li je koncesija bila najbolji način da se ostvari cilj – dobro upravljanje, dodatne investicije, proširenje kapaciteta, odgovor je trebalo da pruži studija opravdanosti.

Mi danas ne znam da li taj dokument uopšte postoji jer je sve u vezi sa koncesijom proglašeno tajnim - nadležno ministarstvo i Komisija za javno-privatna partnerstva odbili su da dostave izveštaje, Vlada Srbije je ignorisala zahtev, pa je po presudi Upravnog suda donela rešenja kojim je odbila zahtev za pristup informacijama. Transparentnost Srbija već duže od tri godine čeka da Upravni sud reši novu tužbu i naloži Vladi da dostavi tražene dokumente

**Izbor članova Veća Agencije –
zakasnela obaveza i nejasni
kriterijumi**

9. mart 2021.

Skupština Srbije razmatra na sednici koja počinje kandidata u Pravosudnoj akademiji, koji po svemu sudeći nije ispitan.

Saopštenja

Poziv tužilaštву da reaguje na nezakonito postavljenje vd direktora

27. april 2021.

Transparentnost Srbija pozvala je Republičko javno tužilaštvo da zbog povrede zakona na štetu javnog interesa podnese tužbu, odnosno pokrene upravni spor za osporavanje zakonitosti rešenja o retroaktivnom postavljenju na položaj vršioca dužnosti direktora Agencije za zaštitu životne sredine Filipa Radovića.

Vlada Srbije je na sednici održanoj 15. aprila 2021. godine postavila Radovića na položaj vršioca dužnosti direktora Agencije, ali retroaktivno na tri meseca, počev od 9. oktobra 2020. godine. Pre toga, Radović je bio direktor Agencije od 22. februara 2013. godine do 19. marta 2015. godine, kada je prvi put postavljen na položaj vršioca dužnosti direktora. On je potom još 20 puta postavljan za vršioca dužnosti direktora, redovno na tri meseca, i jednom na šest meseci. Pre gore pomenutog retroaktivnog postavljenja, Radović je još pet puta bio postavljan retroaktivno ali je tada bila reč o kašnjenjima od jednog do devet dana.

TS je [u dopisu RJT](#) ukazala na zakonski okvir, propisana ograničenja i zabrane, te navela da se na osnovu svega iznetog može osnovano prepostaviti da donošenje pomenutog rešenja ima za cilj da se, kroz retroaktivno postavljenje, ozakone akti koje je taj bivši vršilac dužnosti direktora donosio u periodu dok nije imao pravo da donosi odluke u ime Agencije.

„Ovom prilikom Vas podsećamo da nije reč o beznačajnim aktima već aktima kojima se odlučivalo o osnovnim i najvažnijim pravima i interesima drugih lica. Kao ilustraciju njihove važnosti navodimo slučaj iz novembra 2020. godine, kada je Milenko Jovanović dobio otkaz na mestu načelnika za pitanja kvaliteta vazduha u Agenciji za zaštitu životne sredine, u vreme kada Filip Radović nije imao status v.d. direktora Agencije, tačnije kada mu je mandat prestao“, podseća se u dopisu TS.

Jovanović je, inače, ukazivao da je otkaz dobio zato što se suprotstavio odluci direktora da se bez odobrenja stručnjaka menjaju i ublažavaju kriterijumi za ocenjivanje kvaliteta vazduha. Agencija je tada navela da je zaposleni otpušten zbog toga što „nije obezbedio adekvatno održavanje većine mernih stanica, koje su zbog toga nedopustivo zapuštene“, što je Jovanović negirao. Milenko Jovanović je na posao u Agenciju враћен odlukom Višeg suda u Beogradu – do okončanja sudskog postupka koji je pokrenuo posle otkaza ugovora o radu.

Transparentnost Srbija uputila je [dopis i predsednici Vlade Srbije](#) u kome je ukazala na ovaj slučaj i zakonske odredbe i pozvala Vladu da prestane sa praksom "ozakonjenja" tj. stvaranjem privida da su odluke koje građani, kojima je istekao status vršioca dužnosti direktora, i dalje donose u skladu sa zakonom.

Inicijative i analize

Predlozi TS za rad ogranka GOPAK-a u Srbiji

16. april 2021.

Predstavnici TS su prisustvovali prvoj sednici Izvršnog odbora Globalne organizacije parlamentaraca za borbu protiv korupcije (GOPAK) u Srbiji koji je izabran u novom sazivu Narodne skupštine. Dobili smo priliku da predložimo konkretnе aktivnosti koje bi nacionalni ogrank GOPAK mogao da preduzme ili inicira u narednim mesecima, imajući u vidu oblast rada ovog tela, međunarodne obaveze Srbije u borbi protiv korupcije i aktivnosti Vlade i nezavisnih državnih organa.

Između ostalog, predložili smo sledeće:

Da GOPAK inicira organizovanje javnog slušanja u vezi sa ispunjavanjem preporuka GRECO, o čemu Srbija treba da izvesti do 31. oktobra 2021. U okviru ove teme, posebnu pažnju bi trebalo obratiti pitanjima koja se tiču Zakona o sprečavanju korupcije, o čijim odredbama je GRECO dao delimično negativno mišljenje, posledicama usvajanja autentičnog tumačenja kojim je izmenjena definicija pojma javnog funkcionera, i izostavljen veliki broj lica koja su imala taj status, kao i pitanjima koja se tiču reformi u pravosuđu, primeni Zakona o lobiranju, javnosti zakonodavnog postupka i uređivanju sukoba interesa kod narodnih poslanika.

Da GOPAK inicira organizovanje javnog slušanja povodom nedavno usvojenog Kodeksa ponašanja narodnih poslanika i da se u vezi sa tim podstakne formiranje Etičke komisije (za šta nije propisan rok), da se razmotri proširenje njenih nadležnosti i slično.

Da GOPAK inicira javno slušanje povodom prvih izveštaja o primeni i monitoringu nad primenom novog Zakona o javnim nabavkama, na kojoj bi pored predstavnika nadležnih institucija učestvovali i predstavnici privrede, kao i nevladinih organizacija koje prate primenu zakona ili okupljaju službenike za javne nabavke i ponuđače.

Da se povodom izveštaja ODIHR, kao i obaveza iz Akcionog plana za poglavlje 23, organizuje javno slušanje na temu neophodnih izmena Zakona o finansiranju političkih aktivnosti,

Da GOPAK inicira kod resornih odbora koji razmatraju izveštaje nezavisnih državnih organa da povodom razmatranja tih izveštaja donesu što konkretnije zaključke, da se u tim zaključcima utvrdi obaveza izveštavanja o realizaciji i da Skupština od organa koji joj podnose izveštaje zatraži da ti izveštaji budu u elektronskoj formi, kako bi ih u tom obliku Narodna skupština i objavila na svom sajtu.

Predsednica (Dubravka Filipovski) i članovi Izvršnog odbora (Elvira Kovač i Jahja Ferhatović) su razmotrili ove predloge, prihvatili ih uz pojedine modifikacije i doneli zaključke o inicijativama koje će nacionalni ogrank GOPAC da preduzme. Izvršni odbor je takođe usvojio Program rada nacionalnog ogranka GOPAK za 2021/22 godinu.

Predlozi predstavnika civilnog društva radnoj grupi za izradu izmena i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja

21. april 2021.

Predstavnici Nacionalnog konventa o EU (NKEU), Nemanja Nenadić iz organizacije Transparentnost Srbija i Ana Toskić Cvetinović iz organizacije Partneri Srbija, na poslednjem sastanku radne grupe za izmene i dopune Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave, koji je održan 19.4.2021, izneli su članovima te radne grupe sledeće predloge:

1. Definicija organa javne vlasti (član 3): da obuhvati sva preduzeća koja su u javnoj svojini sa preko 50% (uključujući i „ćerke-firme“ koje osnivaju javna preduzeća i druga preduzeća u većinskom državnom vlasništvu). Ovo je bila i preporuka SIGMA na poslednji objavljeni nacrt zakona.
2. Definicija organa javne vlasti (član 3): da se pod pojmom „organu vlasti“ obuhvate i preduzeća u kojima je država manjinski vlasnik, ali koja bez bez naknade ili pod uslovima koji odstupaju od tržišnih, koriste imovinu u javnoj svojini, čija je vrednost veća od vrednosti neto kapitala privrednog društva, ili koje je korisnik kredita čija je vrednost veća od neto kapitala privrednog društva, a za koji je organ vlasti dao garancije.
3. Definicija organa javne vlasti (član 3): Da se iz primene zakona ne isključuje ni jedna vrsta pravnih lica koji su pretežno finansirani od strane države (trenuno se predlaže isključenje verskih zajednica i političkih stranaka), već da se predviđa da će takva pravna lica biti oslobođena od obaveze davanja informacija ako su već dostavili podatke o svom finansiranju nadležnom državnom organu (onome ko ih finansira ili kontroliše).
4. Definicija organa javne vlasti (član 3): da se predviđa mogućnost da jedan organ vlasti preuzme sve obaveze iz ovog zakona koje ima drugi organ, kada za to postoje opravdani razlozi (npr. nema zaposlene, nema veb-sajt). Na primer, takva odredba bi omogućila da opštine odgovaraju na zahteve umesto mesnih zajednica.
5. Zabранa diskriminacije novinara i javnih glasila (član 7): da se postojeća norma preformuliše kako bi bila preciznija.
6. Zabranu diskriminacije novinara i javnih glasila (član 7): da organu vlasti bude zabranjeno da objavi informaciju koju je tražio novinar, pre nego što je dostavi novinaru koji je uputio zahtev, osim kada objavljivanje informacije predstavlja zakonsku obavezu.
7. Zabranu diskriminacije novinara i javnih glasila (član 7): da organ vlasti, kada samo nekim novinarima ili medijima omogući pristup informaciji od javnog značaja za koju nije upućen zahtev, bude obavezan da istog dana tu informaciju objavi na svom veb-sajtu.
8. Osnovi ograničenja prava (član 9): da se ne uvodi ni jedan novi osnov ograničenja, jer je to suprotno garancijama iz člana 20. Ustava, a svi novi predloženi osnovi se mogu podvesti pod osnove propisane važećom normom.
9. Osnovi ograničenja prava (član 9): jezička ispravka (bezbednost/sigurnost).

10. Osnovi ograničenja prava (član 9): korekcije rasporeda normi u vezi sa ograničenjima kod postupka arbitraže
11. Osnovi ograničenja prava (član 9): preciziranje izuzetka koji se odnosi na zaštitu ekonomskih interesa (da je reč o interesima Republike Srbije, a ne bilo čijim)
12. Osnovi ograničenja prava (član 9): zadržavanje testa javnog interesa u članu 9. t. 5) – „a zbog čijeg bi odavanja mogле nastupiti teške pravne ili druge posledice po interesu zaštićene zakonom koji pretežu nad interesom za pristup informaciji“, čije je brisanje bilo predloženo
13. Osnovi ograničenja prava (član 9): brisanje osnova ograničenja koji se odnosi na društva kapitala
14. Osnovi ograničenja prava (član 9): brisanje osnova ograničenja koji se odnosi na zaštitu intelektualne svojine
15. Osnovi ograničenja prava (član 9): brisanje osnova izuzetka koji se odnosi na zaštitu životne sredine
16. Informacija koja je već objavljena (član 10): preciziranje dužnosti organa da naznači tačnu web-adresu na kojoj se informacija može naći
17. Osporavanje objavljenе informacije (član 11): da se član ne briše, već da se preciziraju dužnosti organa vlasti koji želi da ospori objavljenu informaciju.
18. Preciziranje i olakšavanje vršenja dužnosti organa kod razdvajanja informacija u situacijama kada se omogućava uvid ili dostavlja kopija samo dela dokumenta (član 12): pravila za izradu kopije
19. Preciziranje i olakšavanje vršenja dužnosti organa kod razdvajanja informacija u situacijama kada se omogućava uvid ili dostavlja kopija samo dela dokumenta (član 12): pravila za ostvarivanje uvida
20. Preciziranje i olakšavanje vršenja dužnosti organa kod razdvajanja informacija u situacijama kada se omogućava uvid ili dostavlja kopija samo dela dokumenta (član 12): pravila o troškovima
21. Brisanje osnova za ograničenje prava na pristup informacijama zbog činjenice da je organu vlasti otežano da postupi po zahtevu koja se ne može smatrati zloupotrebom prava (član 13)
22. Privatnost kao osnov za odbijanje zahteva (član 14): da se zadrži postojeća formulacija (iz Pregleda odredaba za Radnu grupu od 19.04.2021) koja se odnosi na javne funkcionere („informacija je važna s obzirom na funkciju koju to lice vrši“), a ne „vezana za vršenje njegove javne funkcije“
23. da se omogući postupanje po zahtevima kod kojih se podnositelj zahteva nije identifikovao ili je identitet nemoguće proveriti (kada je zahtev upućen elektronskom poštom) (član 15)
24. da organi vlasti vode posebnu evidenciju o primljenim zahtevima čiji sadržaj propisuje Poverenik (član 15)
25. da se precizira kada će se smatrati da je organ postupio po zahtevu (član 16 st. 1)
26. Da se precizira dužnost organa vlasti za postupanje u kratkom roku (48 sati) kada je tražilac naveo podatke koji ukazuju na to da je informacija od značaja za zaštitu života, slobode, zdravlja i slično (član 16. st. 2)
27. Da se propiše obaveza organa da vrši procenu pretežnijeg interesa u slučajevima kada se zahtev odnosi na informaciju, odnosno dokument koji je označen oznakom tajnosti (član 16)

28. Da se uvede mogućnost da organ u slučaju da se zahtev odnosi na informacije koje su sadržane u velikom broju dokumenata, može ponuditi tražiocu da ostvari uvid pre nego što se opredeli za dokumente čije mu je kopiranje potrebno (član 16)
29. Da se preciziraju pravila u vezi sa određivanjem produženog roka za postupanje po zahtevu (član 16)
30. Da se preciziraju pravila za ostvarivanje uvida – rok u kojem se mora omogućiti uvid (član 16)
31. da se preciziraju pravila o minimalnom trajanju uvida i omogućavanju uvida koji bi se ostvarivao tokom više dana (član 16)
32. da se preciziraju pravila o načinu obaveštavanja o izvršenom uvidu (član 16)
33. da se preciziraju pravila o ostvarivanju uvida od strane više lica (član 16)
34. Da se preciziraju pravila o naknadi troškova (član 17) – da se ne može naplatiti više od tržišne cene u mestu sedišta organa
35. Da se preciziraju pravila o naknadi troškova (član 17) – preciziranje kada postoji obaveza oslobođanja od troškova
36. Da se preciziraju pravila o naknadi troškova (član 17) – preciziranje da prihod od naknade troškova pripada organu a ne budžetu Republike Srbije
37. Preciziranje pravila o stavljanju na uvid i dostavljanju kopije (član 18) u slučajevima kada dokument postoji na više jezika ili pisama.
38. Izmena pravila o postupanju u slučaju da organ vlasti tvrdi da ne poseduje traženu informaciju (član 19)- dužnost da se doneše rešenje (kako bi tražilac imao pravo na žalbu)
39. Izmena člana 20 – preciziranje dužnosti Poverenika za proveru tvrdnje organa vlasti da ne poseduje tražene informacije
40. Uvođenje novih osnova za žalbu, na osnovu drugih izmena zakona – član 22.
41. Brisanje odredbe prema kojoj ne postoji pravo na žalbu protiv rešenja šest organa vlasti iz člana 22. st. 2. postojećeg Zakona.
42. Protivljenje predlogu da se spisak tih organa proširi i na Narodnu banku Srbije, jer je to suprotno članu 20. Ustava
43. Uvođenje mogućnosti da se žalba podnese u slučaju da rešenje doneše generalni sekretarijat ili neka služba Vlade Srbije (a ne sama Vlada) – član 22.
44. Uvođenje pravila da podnositelj zahteva može pokrenuti upravni spor protiv organa koji nije postupio u propisanom roku bez upućivanja naknadnog zahteva i čekanja dodatnih sedam dana
45. Uvođenje pravila da u upravnom sporu koji se vodi zbog propuštanja organa vlasti da postupi po zahtevu u propisanom roku, sud može, u rešenju kojim usvaja tužbu, naložiti tuženom da udovolji zahtevu.
46. Uvođenje pravila za žalbu u slučaju kada je zahtev bio podnet samo elektronskom poštom, a bez ličnih podataka podnosioca zahteva
47. Zadržavanje postojećeg roka za odlučivanje Poverenika po žalbi (30 dana, a ne 60) – član 24
48. Propisivanje roka za izjašnjavanje organa vlasti na žalbu (član 24)
49. Uvođenje obaveze da Poverenik odluči u kraćem roku, kada je rok za odlučivanje po zahtevu bio 48 sati (član 24)

50. Uvođenje ovlašćenja Poverenika da odlučuje o povredi mera za unapređenje javnosti rada kod svih organa (član 25)
51. Proširenje nadležnosti Poverenika kod utvrđivanja činjeničnog stanja (kopiranje dokumenata, uzimanje usmenih i pisanih izjava) – član 26
52. Propisivanje roka za donošenje odluka u upravnom sporu, koji bi bili jednaki rokovima za rešavanje Poverenika (član 27)
53. Propisivanje dužnosti Vlade da svojim aktom uredi način na koji će obezbediti izvršenje rešenja Poverenika (član 28)
54. Da se na izvršenje rešenja Poverenika primene norme ZUP, koje bi bile promenjene kako bi se rešili sadašnji problemi.
55. Da se propiše dinamika naplate ponovljenih novčanih kazni radi izvršenja rešenja Poverenika (član 28a), na primer, jednom nedeljno
56. Da se uvede dužnost da organ vlasti ili nadležni javni pravobranilac pokrene postupak za naplatu štete od odgovornog rukovodilaca zbog novčanih kazni koje je platio organ vlasti (član 28a)
57. Da se pravo tražioca informacija da pokrene prekršajni postupak ne veže za okončanje postupka po žalbi ili upravnom sporu, već za istek roka za postupanje (član 28b)
58. Da se Poverenik bira na osnovu prethodno sprovedenog konkursa (član 30)
59. Ako nema konkursa, da se proširi krug predlagачa, tako da to mogu biti, pored poslaničkih grupa i najmanje sto građana, organizacija koja se bavi zaštitom ili unapređenjem ljudskih prava, kao i naučna ili nastavna institucija u oblasti pravnih nauka, uz pribavljenu saglasnost kandidata. (član 30)
60. Da skupštinski odbor obrazuje stručnu komisiju koja utvrđuje da li predloženi kandidati ispunjavaju uslove i vrši pisanu proveru znanja kandidata u oblasti rada Poverenika.(član 30)
61. Da rezultati provere znanja budu javni za kandidate koji su zadovoljili uslov (član 30)
62. Da se se sednica Odbora na kojoj se predstavljaju kandidati prenosi se na javnom medijskom servisu Srbije i na veb-sajtu Narodne skupštine. (član 30)
63. Da Poverenik, pored toga što ne može biti član političke stranke, ne može da bude ni lice koje je u prethodne četiri godine pre kandidovanja bilo član organa političke stranke, kandidat političkog subjekta na izborima ili predstavnik političke stranke u telima za sproveđenje izbora.
64. Da se propiše ponavljanje postupka ako niko od kandidata ne ispuni uslove (član 30)
65. Da se propišu uslovi na osnovu kojih se utvrđuju razlozi za razrešenja kod nestručnog i nesavesnog rada Poverenika (odлуka suda i drugog državnog organa), kao i mišljenja stručnjaka (član 31)
66. Da se predstavnici tih organa i stručnjaci pozovu na sednicu odbora na kojoj se utvrđuju razlozi za razrešenje (član 31)
67. Da se razmotri da li će preciziranje oblasti za koju je nadležan zamenik Poverenika stvoriti teškoće u praksi (član 33)
68. Da se prihvati predlog Poverenika u vezi sa mogućnošću uvećanja zarada pojedinim zaposlenima (član 34). Ukoliko Vlada smatra da to nije opravdano, onda bi trebalo da istovremeno sa ovim zakonom predloži i ukidanje normi o mogućnosti uvećanja za rada u drugim organima gde je takva mogućnost već propisana

69. Da se propiše da Poverenik vrši nadzor dan primenom ovog zakona (član 35)
70. Da se pravo Poverenika da daje mišljenja na propise odnosi i na nacrte i na predloge propisa. (član 35)
71. Da Poverenik daje mišljenja i povodom iniciranih i pokrenutih postupaka za ocenu ustavnosti i zakonitosti zakona i drugih opštih akata u kojima se ukazuje na povredu ustavnog prava na obaveštenost i nesaglasnost propisa sa odredbama ovog zakona. (član 35)
72. Da se pravno uredi mogućnost da više organa vlasti odredi jedno ovlašćeno lice za postupanje po zahtevima (npr. za sva četiri organa opštine) (član 38)
73. Da organ vlasti sa više od 50 zaposlenih bude u obavezi da doneše akt kojim će urediti postupanje u vezi sa ispunjavanjem obaveza iz ovog zakona. (član 38)
74. Da se precizira sadržina informatora o radu (član 39)
75. Da se propiše vršenje nadzora i inspekcijskog nadzora od strane poverenika ili zajedno – poverenika i upravne inspekcije (član 45)
76. da se propiše da će pored ovlašćenog lica za prekršaj uvek odgovarati i rukovodilac organa (član 46)
77. da se propiše duži rok zastarelosti za prekršaje iz ovog zakona (potrebna je izmena Zakona o prekršajima)
78. da se propiše rok u kome Poverenik propisuje obrasce za izveštaj organa vlasti (član 51)
79. da se precizira od kada počinje da važi obaveza organa da izrađuju izveštaj u skladu sa izmenjenim Zakonom (član 52)
80. da se početak primene zakona odloži na tri meseca od usvajanja, radi sprovođenja pripremnih radnji (priručnik za primenu, obaveštavanje novih obveznika i slično)
81. da se propiše krivično delo koje bi se sastojalo od nizvršenja odluka poverenika (slično krivičnom delu koje je već propisano za nepostupanje po odluci suda)
82. da se izmene odredbe drugih propisa koje su u koliziji sa pravom na pristup informacijama na način koji omogućava neosnovano uskraćivanje prava, odnosno nezakonito propisivanje apsolutnih izuzetaka primene Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja (npr. član 45. Zakona o zaštiti konkurenциje)
83. da se prilikom izmena Ustava, uredi položaj Poverenika i drugih nezavisnih državnih organa
84. da se prilikom izmena Ustava pruže čvršće garancije prava na pristup informacijama od javnog značaja

Mediji

Gde nema konkurencije veći je rizik od korupcije

UGS Nezavisnost, Velimir Perović, 9. april 2021.

Zlatko Minić, član Upravnog odbora Transparentnosti Srbija, u intervjuu za portal UGS Nezavisnost objašnjava da gde god nema konkurencije i gde se skrivaju ugovori, praktično se omogućava korupcija. Naš sagovornik smatra da vlast u Srbiji počiva na koruptivnoj piramidi koja opstaje na arčenju javnih resursa i nekontrolisanom trošenju novca poreskih obveznika.

Zašto je u Srbiji neefikasna borba protiv sistemske korupcije?

– Najlakši odgovor na to pitanje bi bio da nema političke volje, međutim pored toga potrebni su odgovarajući propisi i mehanizmi koji bi omogućili otkrivanje korupcije, kao i represivni (policija i tužilaštvo) i nezavisni sudske organi koji bi procesuirali slučajeve korupcije. Jasno je da ti uslovi nisu ispunjeni i u tome leži odgovor na pitanje zašto nema sistemske borbe protiv korupcije.

Kod kojih poslova je visoka korupcija najprisutnija?

– Visoka korupcija je prisutna tamo gde postoji mali rizik za njeno otkrivanje i kažnjavanje i gde postoji mogućnost za ostvarivanje velikog profita. To su poslovi gde se radi s novcem poreskih obveznika, kao što su infrastrukturni projekti ili velike nabavke i gde ima manje transparentnosti i konkurencije.

Da li možete da navedete na koji način vlast omogućava korupciju?

– Kada nema konkurencije, praktično se omogućava korupcija. Korupcija se svesno skriva i kada vlast uvede sistem da se ne objavljuju dokumenta o sklopljenim poslovnim aranžmanima. Na taj način predstavnici vlasti mogu da sklapaju ugovore koji su nepovoljni po javni interes, u kojima će se oni korupcijski ugraditi, a građani neće saznati kako se i zašto troši njihov novac. U takvim slučajevima, koji ostavljaju snažnu sumnju na postojanje korupcije, ali kada policija i tužilaštvo ne otvaraju istrage, ne možemo prstom sa sigurnošću da ukažemo na postojanje korupcije. Kod nas je postala stalna praksa da država sve poslove sklapa ili po međudržavnim ugovorima ili po direktnim sporazumima kako bi se izbegla primena antikorupcijskih mehanizama iz domaćih propisa i kako bi se izbeglo objavljivanje ugovora, uz objašnjenje da na tome insistira strani partner.

Uliva li sumnju i netransparentna nabavka medicinske opreme u vreme pandemije?

– Svakako. Sve što je tajno podstiče sumnju na korupciju. Umesto što se svuda s ljudima koji s pravom postavljaju pitanja o troškovima nabavke medicinske opreme, vlast bi trebala da objavi sva dokumenta. Ogroman novac je potrošen na nabavku respiratora, lekova, vakcina i drugih neophodnih medicinskih stvari, a sve te nabavke su proglašene državnom tajnom.

Zbog čega su te nabavke proglašene tajnom?

– Ne postoji nijedan razlog da se ne saopšti koliko su do sada ukupno plaćene sve nabavljenе vakcine ili respiratori. Kada su se nabavljali respiratori, predsednik Srbije Aleksandar Vučić je promisao čak i princip nabavke na crno, što je nedopustivo. Vučić nam je nedavno saopštio da je 2.200 respiratora plaćano između 18.000 i 50.000 evra po komadu, što ostavlja raspon od 40 do 100 miliona evra?!

U tom kontekstu, kakav je odnos vlasti prema novcu poreskih obveznika?

– Više me brine odnos poreskih obveznika prema sopstvenom novcu. Mislim da kod većine građana vlada nezainteresovanost na koji način vlast upravlja njihovim novcem. Dobro je što je nabavljena veća količina vakcina, ali mora da se zna koliko je to plaćeno, barem zbirni iznos. Dobro je što se grade autoputevi, ali mora da se objasni zbog čega se radi bez javnog konkursa, a cena jednog kilometra autoputa je sada 12-16 miliona evra, umesto pet-šest miliona evra koliko je bila pre sedam-osam godina. Na žalost, veoma mali broj građana i medija insistira na objašnjenjima zbog čega su investicije preskupe. Zato ne čudi što se vlast bahato odnosi prema novcu poreskih obveznika.

Da li su preskuge investicije razlog što se skoro svi veći državni poslovi, koji se finansiraju iz budžeta, proglašavaju državnom tajnom a informacije i dokumenta ne saopštavaju bez obzira na Zakon o dostupnosti informacija?

– Izgleda da je vlast uzela onaj princip da se ne sme snižavati dosegnuti nivo ljudskih prava, i karikirala ga pa se jednom dostignuti nivo netransparentnosti i zatvorenosti ne sme umanjivati. Čak i poslovi koji se ne mogu povezati sa korupcijom postaju tajna, samo da se ne bi narušio taj princip skrivanja dokumenata i informacija.

Kako ocenjujete nedavnu izjavu predsednika Višeg suda u Beogradu da u tom sudu ne postoji nijedan predmet koji se odnosi na visoku korupciju?

– Još je veći problem što se već na prvom koraku, kada MUP nešto istražuje, pod korupcijom podvode mnogi slučajevi koji zapravo nemaju veze s korupcijom. Tako se razne poreske utaje vode zvanično kao korupcija, što je nepojmljivo. Setimo se slučaja Miroslava Miškovića, čije je hapšenje predstavljeno kao simbol borbe protiv korupcije, a on je bio optužen za podsticanje na poresku utaju. U Srbiji još nije započela borba protiv visoke, odnosno sistemske korupcije.

Kad imamo u vidu sve te činjenice, da li i u kojoj meri se može konstatovati da ova vlast zapravo počiva na korupciji?

– Ova vlast počiva na jednoj piramidi gde se velikom broju onih koji je podržavaju čine usluge. To je koruptivni mehanizam koji zadovoljava razne potrebe glasača i članova partija na vlasti, kroz obezbeđene zaposlenja, diploma ili nekih drugih prinadležnosti. Međutim, što više idemo prema vrhu piramide, naići ćemo na sve manji broj ljudi, a sve veći obim poslova i novca.

Kako opstaje ta piramida, troškovi su veliki?

– Ta piramida opstaje na arčenju javnih resursa i tome najvećim delom doprinose ogromna zaduženja. Trenutni javni dug je veći od 28 milijardi evra. Održavanje stabilnosti ove piramide je moguće samo kroz koruptivne poslove, tako da je koruptivna margina kod svih infrastrukturnih projekata i javnih nabavki nesumnjivo velika, znatno veća od 20-30 odsto, i služi za zadovoljenje osoba na kojima piramida počiva, ali i za bogaćenje onih na vrhu.

Najteže se utvrđuje korupcija „dođeš mi, dođem ti”

Biznis i finansije, Marija Dukić, 15. april 2021.

Od brojnih vidova korupcije, možda se najteže utvrđuje „razmena usluga”, kaže za "Biznis i finansije" Nemanja Nenadić, programski direktor nevladine organizacije Transparentnost Srbija, koji ove godine u svoju „radnu knjižicu” beleži dvadesetu godinu staža u borbi protiv korupcije. Od tada do danas, uvećalo se znanje i bitno promenio stav građana prema korupciji. Ona je smanjena, ali je moglo da se uradi mnogo više da je bilo političke volje, ističe Nenadić, sa kojim razgovaramo o uticaju potkupljivanja na privredu i rizicima od povećanja državne korupcije tokom pandemije.

Koliko je naše društvo za ovih 20 godina bilo uspešno u borbi protiv korupcije?

Nemanja Nenadić: Čini mi se da smo imali više razočaranja nego uspeha. Od te 2001. godine, kada sam počeo da se bavim borbom protiv korupcije, doneto je više dobrih zakona u čijem predlaganju je učestvovala i Transparentnost Srbija, ali moglo je da se uradi i mnogo više. Mislim da je najbolji rezultat postignut u podizanju svesti građana o tome šta je sve korupcija i kako joj se možemo suprotstaviti. To se najjasnije vidi poređenjem istraživanja javnog mnjenja iz 2000. godine i nekih skorijih.

Sada građani bolje prepoznaju pojavnne oblike korupcije i očekuju odgovornost nadležnih u njihovom suzbijanju. Uzmimo za primer devedesete godine prošlog veka. Tada su u Vladi Srbije sedeli ljudi koji su ujedno bili i direktori velikih preduzeća, a najveći deo javnosti u tome nije video nikakav problem. Sada je tako nešto nezamislivo.

Da li smo i u pogledu iskorenjivanja korupcije napredovali kao u oblasti percepcije korupcije?

Nemanja Nenadić: Danas je u našem društvu ipak manje korupcije nego pre 20 godina. I istraživanja pokazuju da opada broj ljudi koji podmiču javne službenike. Međutim, prilikom tumačenja njihovih rezultata treba biti veoma oprezan, iz više razloga.

Prvo, izmenjene su okolnosti u sektorima koji su bili izrazito koruptivni. Primera radi, pre 20 godina je bilo malo privatnih zdravstvenih ustanova i skoro svi smo morali da se lečimo u državnim. Tada su ljudi podmičivali doktore ili tražili „vezu“ da bi dobili brzu i dobru uslugu, jer nisu imali drugog izbora. A sada, ako imaju novca, za većinu usluga mogu jednostavno da odu kod privatnog lekara. Dakle, smanjena je potreba za uslugama javnog sektora, pa je zato smanjena i potreba za korupcijom. Drugi razlog za oprez pri tumačenjima je činjenica da ova istraživanja obuhvataju celokupnu populaciju, a ne samo one građane koji su imali najviše prilika da budu uključeni u teže oblike korupcije. Kada bismo na raspaganju imali, na primer, istraživanja koja bi se fokusirala na privrednike, verujem da bismo dobili znatno relevantnije podatke o tome da li se obim korupcije zaista smanjio.

Šta tera privrednike u korupciju?

Nemanja Nenadić: Uglavnom preobimna državna birokratija. Gde god se traže neke potvrde, saglasnosti, odobrenja ili proverava usklađenost sa propisima, javlja se rizik od pojave korupcije. Dakle, osim samih privrednika koji su uključeni u koruptivne radnje da bi ostvarili nešto na šta nemaju pravo, još veći deo krivice leži na strani države koja je toliko iskomplikovala određene procedure da podstiče ljude, pogotovo one kojima se žuri, da traže nelegalne „prečice“. Zato je jedan od najočiglednijih načina da se korupcija smanji - smanjenje broja birokratskih zahteva.

To je, međutim, tek jedan aspekt priče o privredi i korupciji. Drugi se tiče kontrole poštovanja zakonskih obaveza. Često su te obaveze neadekvatno formulisane pa se mogu tumačiti na različite načine, što stvara ogroman prostor za diskreciono odlučivanje državnih organa, a samim tim i za korupciju. Dodatni problem su inspekcije. One ne rade dovoljno transparentno. Čak i kada se iz njihovih izveštaja vidi koliko je kontrola sprovedeno, mi ne znamo koliko privrednih subjekata je bilo potrebno kontrolisati. Zato ostaje nepoznato da li se te kontrole vrše istim intenzitetom prema svima.

I najzad, jedan od gorućih problema za privrednike je i to što često, posebno kada je reč o velikim poslovima, zavise od obezbeđivanja političke podrške. Meni se čini da u Srbiji, za razliku od mnogih drugih zemalja, moći privrednici nisu ti koji koriste koruptivne metode da ostvare kontrolu nad političarima, već je obrnuto.

Kada se pomene korupcija mnogi pomisle na kovertu punu novca ili na skupocene poklone poput parfema, viskija, pa čak i stanova u nekim ekstremnijim slučajevima. Koji biste još vid korupcije, pored ovih, izdvojili kao izuzetno opasan po društvo?

Nemanja Nenadić: Onaj koji se možda i najteže utvrđuje - „razmenu usluga”, poznatiji u narodu kao „dođeš mi, dođem ti”. Ovaj vid korupcije je teže uočiti jer se tu ne razmenjuju vidljiva materijalna dobra, već je u pitanju trgovina uticajem. Dakle, neko koristi svoj položaj da bi nekome drugom nešto „završio”, a zauzvrat očekuje sličnu kontrauslugu. Z Postoji li neko univerzalno rešenje za iskorenjivanje korupcije? Nemanja Nenadić: Možda ne bi sasvim iskorenilo korupciju, ali bi dobar početak bilo da sve institucije rade ono što im je posao. To posebno važi za tužilaštvo, čija je odgovornost da istražuje i goni krivična dela, a koje uglavnom čeka da dobije krivične prijave pa da počne da radi.

Usled toga, redovno se dešava da u medijima čitamo prilično argumentovane tvrdnje da je došlo do određenih zloupotreba, a da one ostanu neproverene.

Kakvu ulogu bi mediji trebalo da imaju u borbi protiv korupcije?

Nemanja Nenadić: Osim istraživanjem koruptivnih radnji i njihovih aktera, oni bi trebalo da se bave i informisanjem građana o korupciji i načinima za borbu protiv nje. Međutim, moram da primetim da mediji koji dopiru do najviše građana izbegavaju da pišu o korupciji, posebno kada se ona dovodi u neku vezu sa ključnim političkim akterima. Negde od 2014. smo uočili značajan pad njihovog interesovanja za ovu temu, ili svojevrsnu „autocenzuru”, zbog čega i mi teže dopiremo do građana.

Da li ste Vi zbog izjava ili zbog svog dosadašnjeg rada nekada doživeli pritiske?

Nemanja Nenadić: Da, svima nam se to dešavalо, najčešće kada kritikujemo neki konkretan projekat. Na primer, kada smo se bavili posebnim zakonom donetim zbog „Beograda na vodi”, izuzetno oštro, a neargumentovano, nas je kritikovao najmoćniji političar u zemlji. I to nije bio usamljen slučaj.

Ali ne bih te pojedinačne reakcije izdvojio kao naš najveći problem. Više me brine loš odnos države prema predlozima koje joj redovno upućujemo. I u prošlosti se dešavalо da državni organi ne prihvate većinu naših predloga, ali bar su nešto prihvatali, a u svakom slučaju, znatno više predloga je bilo razmatrano. Međutim, posle 2013. značajno pada broj usvojenih predloga koje je davala Transparentnost Srbija. Primera radi, kada je donet Zakon o sprečavanju korupcije mi smo dali predloge za izmenu više od polovine članova, ali ništa od toga nije bilo čak ni razmatrano u Skupštini, a kamoli usvojeno. Nažalost, izveštaji Evropske komisije i drugih međunarodnih organizacija pokazuju da nas stranci u većoj meri uvažavaju nego organi naše države, kojima se uvek prvo obraćamo.

Transparentnost Srbija je nevladina organizacija, a budući da mnogi naši sugrađani ne razumeju princip finansiranja u ovom sektoru, možete li da pojasnite kako dolazite do sredstava neophodnih za dalji rad?

Nemanja Nenadić: Naravno, to nije nikakva tajna. Mi, kao i većina NVO, konkurišemo za sredstva koja su nam potrebna da bismo realizovali određene projekte. Ako prođemo na tim konkursima, onda započinjemo rad na projektima i redovno izveštavamo donatore o trošenju datih sredstava, a informacije o donatoru za svaki projekat se objavljuju. Značajan deo naših sredstava dolazi i od Transparency International, za projekte koji se sprovode istovremeno i u drugim balkanskim zemljama.

Mnogi ljudi imaju pogrešnu predstavu da NVO dobijaju novac „na lepe oči“ ili da bi nekom naneli političku štetu. Međutim, naše iskustvo pokazuje da donatori nikada nisu tražili ili uticali na to da se bavimo ili ne bavimo nekim konkretnim slučajem, niti smo imali finansiranje koje nije bilo vezano za konkretnе projekte. Štaviše, većina stvari koje radimo a koje su vidljive u javnosti, poput komentara u medijima na aktuelna zbivanja, predloga zakonskih rešenja i slično, nisu deo bilo kog projekta niti su finansirane. To radimo jer smatramo da je bitno za ostvarivanje ciljeva zbog kojih je naša organizacija i osnovana.

